

УДК 61:001.4:378

## ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-ІНОЗЕМЦІВ ДО ОВОЛОДІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ ТЕРМІНОЛОГІЄЮ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Н. О. Авраменко

ORCID 0000-0003-1241-0261

*У статті обґрунтовано, що успішна й результативна підготовка іноземців – майбутніх лікарів можлива за дотримання низки педагогічних умов. Зміст поняття педагогічні умови у нашому дослідженні розкривається як середовище, у якому відбувається процес пізнання й навчання іноземних студентів медичних ЗВО, спрямованого на формування готовності до оволодіння професійною термінологією. Їх дотримання сприяє досягненню позитивного результату в підготовці до оволодіння професійною термінологією майбутніх лікарів. Методологічний компонент викладання будь-якої мови як іноземної полягає у використанні різноманітних методик, зокрема інноваційних, і сучасних засобів вивчення мови. При правильному їх використанні ці методики дають позитивні результати. Навчання у формі бесіди, діалогу, можливість взаємодіяти, все це охоплює навчання з використанням інтерактивних технологій. Інтерактивний метод – це метод, в якому учасник процесу та людина, що навчається – одна й та ж особистість, котра виконує певну діяльність. Той, хто навчається, є активним учасником цього процесу, самостійно створює це явище, а не лише спостерігає. Для того щоб навчання було більш ефективним, воно повинно містити щонайменше три складові: інтерактивну, перцептивну та комунікативну. Слід зауважити, що впровадження інтерактивних технологій навчання під час вивчення української мови в медичному ЗВО для іноземних студентів буде більш результативним, якщо майбутня професійна діяльність буде співпадати значною мірою зі змістом навчального процесу.*

**Ключові слова:** майбутні лікарі-іноземці, професійна термінологія, медичні ЗВО, інтерактивні методи.

**Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.** Важливим аспектом

у підготовці іноземців – майбутніх лікарів медичних закладів вищої освіти до оволодіння професійною термінологією є використання інтерактивних технологій навчання українській мові як іноземній. Використання інтерактивних форм навчання під час вивчення української мови в медичному ЗВО для іноземних студентів буде ефективним, якщо майбутня професійна діяльність буде значною мірою співпадати зі змістом навчального процесу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор.** Багато науковців, педагогів-практиків розглядають використання інтерактивних технологій у процесі підготовки іноземців – майбутніх лікарів як важливу педагогічну умову, а саме: Н. Мурадова, О. Пометун, Ф. Бенц, Б. Додж, Є. Полат, Ю. Бадюк, В. Безкровна, М. Бирка, В. Бойчук та інші.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.** В даній статті ми розглядаємо зв'язок методологічних компонентів викладання української мови як іноземної з педагогічними умовами та використання різноманітних методик, зокрема інноваційних, і сучасних засобів вивчення мови для покращення навчання іноземних студентів.

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Метою даної статті є виявити, як за допомогою педагогічної умови використання інтерактивних технологій можливо якісно покращити навчання іноземців – майбутніх лікарів медичних ЗВО.

**Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.** Повноцінно функціонувати педагогічна система може лише за дотримання певних умов, що у науковій літературі одержали назву педагогічних умов. Поняття «умова» в сучасній науковій літературі трактується як «середовище», «стан», «обставини», необхідні для виникнення, розвитку та зміни педагогічної системи. Зміст поняття педагогічні умови у нашому дослідженні розкривається як середовище, у якому відбувається процес пізнання й навчання студентів, спрямованого на формування готовності до оволодіння професійною термінологією (Шмоніна, 2011, с. 65).

На нашу думку, ефективною педагогічною умовою підготовки іноземних абітурієнтів медичних ЗВО до оволодіння професійною термінологією є комплекс інтерактивних технологій навчання, спрямованих на навчальну активність іноземних студентів.

Зацікавленість повинна стати основною рушійною силою у навчанні іноземних студентів медичних ЗВО:

- збільшення годин самостійної роботи, яка дозволяє іноземному студентові виявити творчі здібності;
- перевірити себе в різних формах інтелектуальної праці;
- забезпечити привабливість навчальних дисциплін, що вивчаються;
- знаходити та вирішувати проблемні ситуації та завдання;
- підвищувати впевненість в собі та своїх силах і т.д.

Навчання у формі бесіди, діалогу, можливість взаємодіяти, все це охоплює навчання з використанням інтерактивних технологій. Інтерактивний метод – це метод, в якому учасник процесу та людина, що навчається – одна й та ж особистість, котра виконує певну діяльність. Той, хто навчається, є активним учасником цього процесу, самостійно створює це явище, а не лише спостерігає. Для того щоб навчання було більш ефективним, воно повинно містити щонайменше три складові: інтерактивну, перцептивну та комунікативну. Слід зауважити, що впровадження інтерактивних технологій навчання під час вивчення української мови в медичному ЗВО для іноземних студентів буде більш результативним, якщо майбутня професійна діяльність буде співпадати значною мірою зі змістом навчального процесу (Шмоніна, 2011, с. 80-95).

О. Помегун (2002) вважає, що інтерактивними можуть бути технології, які налаштовані на активну взаємодію іноземних студентів в процесі навчання. Вони дозволяють під час заняття одержати нові знання й створювати спільну діяльність, починаючи від окремої співпраці двох-трьох осіб та більше і до широкої співпраці більшої кількості учасників (с. 56).

Слід зауважити, що використання інтерактивних технологій навчання під час вивчення української мови в медичному ЗВО для студентів-іноземців буде ефективним, якщо майбутня професійна діяльність буде співпадати зі змістом навчального процесу. Теоретичні знання повинні не тільки активно використовуватись іноземцями – майбутніми лікарями, а й тісно пов'язуватись з майбутньою професійною діяльністю іноземця.

Далі розглянемо найпоширеніші інноваційні засоби навчання, згідно їх класифікації за дидактичними функціями.

При сучасному інтенсивному розвитку комп'ютерів та інформаційних технологій особливо важливим є використання електронних освітніх засобів у вивченні дисципліни.

Електронні освітні засоби – це засоби навчання, які зазвичай зберігаються на цифрових або аналогових носіях даних і відтворюються на електронному обладнанні.

Інноваційні дидактичні засоби навчання, що базуються на використанні персональних комп'ютерів, охоплюють широке коло

програмного забезпечення навчального призначення. Серед програмного забезпечення навчального призначення варто виділити: електронні навчальні курси, програмно-педагогічні засоби, електронний навчально-методичний комплекс, мережеві програми та контрольні-діагностичні системи.

Крім інноваційних методів навчання, технологія інтерактивного навчання включає ще такі методи, як: перевернуте навчання (*flipped classroom*), квести, сторітеллінг (*storytelling*), метод «прес», мозковий штурм, займи позицію, колективний майндмепінг, ділові, рольові ігри, дискусія; форми навчання: навчальний діалог, інтерактивний діалог, практичні семінари, тренінги.

З метою досягнення розглянутої педагогічної умови виокремлено такі методи навчання: *квести, перевернуте навчання (flipped classroom), сторітеллінг (storytelling), метод «прес», мозковий штурм, ділові, рольові ігри, метод проєктів, мереживна пилка, створення дискусій, проблемні завдання, технологія «займи позицію»*.

За визначенням Філіпа Бенца, *квест* – це конструктивний підхід до навчання. Студенти тільки збирають і організують інформацію, одержану з Інтернету і не тільки, вони спрямовують свою діяльність на завдання, що стоїть перед ними, часто пов'язане з їх майбутньою професією. Гра – вища форма дослідження, – писав Альберт Енштейн.

*Перевернутий клас* – принцип навчання, за яким основне засвоєння нового матеріалу учнями відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання завдань, вправ, проведення лабораторних і практичних досліджень, індивідуальні консультації вчителя тощо.

Перевагами цього методу є:

- учень одержує знання тоді, коли йому зручно, а не тільки за умови присутності на уроці. Це може бути і відео, завантажене на смартфон чи планшет, аудіолекція тощо;
  - учень засвоює матеріал у своєму темпі, може подивитися відео або прослухати аудіо стільки, скільки вважає за потрібне, зробити паузу для конспекту або простого сприйняття нової інформації;
  - формат індивідуальних консультацій з учителем допомагає дітям позбутися фрустрації і страху не зрозуміти новий матеріал. Це також допомагає вчителю бачити прогрес і рівень розуміння кожного окремого учня;
  - на уроках час не витрачається на виклад нового матеріалу, завдяки чому створюється більше можливостей для застосування знань;
  - методика не вимагає спеціальних дорогих технічних пристроїв.
- Для реалізації роботи в межах «перевернутого класу» може знадобитись

звукозаписуючий пристрій (диктофон, магнітофон), камера або вебкамера, комп'ютер зі стандартним програмним забезпеченням;

– учні можуть використовувати більшу кількість додаткових джерел при самостійній підготовці вдома: інтернет, домашні книги, словники і т.д.

*Сторітеллінг* (у перекладі з англійської story – історія, а telling – розповідати; отже, сторітеллінг – це розповідь історій, це мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну та когнітивну сфери слухача. Ця методика була розроблена й успішно випробувана на власному досвіді Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії.

На відміну від фактичної розповіді (переказу, опису по пам'яті), яка ґрунтується на роботі сприймання, пам'яті, відтворювальної уяви, в основі творчих розповідей лежить робота творчої уяви.

Інтерактивну технологію «Метод ППЕС» застосовуємо, якщо потрібно студентам довести й обґрунтувати свою думку, відповідаючи на питання за схемою: Я вважаю, ... Тому що ... Отже, ... Цю ж технологію можна застосовувати і під час підведення підсумків заняття.

Досить часто використовуємо інтерактивну технологію «*Мозковий штурм*». Це метод, який служить для оперативного вирішення проблем і ґрунтується на стимулюванні творчої активності людей, які беруть участь у ньому. Метою є запропонувати максимальну кількість варіантів вирішення питання протягом обмеженого періоду часу. Це актуалізує опорні знання іноземних студентів, спонукає використовувати уяву, творчість, дозволяє вільно виражати думки. На етапі формування вмінь і навичок використовуємо інтерактивну технологію «*Займи позицію*». Використовуючи на заняттях цю технологію, іноземні студенти не лише засвоюють знання, а й розуміють, навчаються їх застосовувати, аналізувати, синтезувати, оцінювати.

Використання *ділових, рольових ігор*, в яких майбутні лікарі-іноземці спілкуються в групах або по двох не лише дозволяє урізноманітнити заняття, а й дає можливість іноземцям проявити мовленнєву самостійність, впроваджувати комунікативні вміння та мовленнєві навички. Проблемні завдання дають можливість використовувати українську мову в повсякденному житті, а також вирішуючи професійні завдання.

Виконуючи такі завдання, студенти-іноземці можуть практично осмислити інформацію, подану в тексті, активізувати лексичний і граматичний матеріали.

Ефективним видом діяльності є *створення дискусій*, тематика яких може бути різною. Доцільно впроваджувати професійно-орієнтовані дискусії, пристосовуючи їх до майбутньої спеціальності іноземних студентів, а також застосовувати відповідну професійну термінологію. Викладач виступає організатором спілкування, ставить запитання, звертає увагу на нестандартні висловлювання та міркування учасників, дискусійні запитання, допомагає в розв'язанні конфліктних ситуацій, що виникають під час обговорення.

Особливу увагу звернемо на *метод проектів*.

Приймаючи участь в проектній роботі майбутні лікарі-іноземці залучаються до пошукової навчально-пізнавальної діяльності, що створив для них викладач. Використовуючи проектні технології, можемо відмітити, що формуються та вдосконалюються пошуково-дослідницькі, комунікативні, технологічні, інформаційні компетенції, формується винахідливість, посилюється інтелектуальна активність, розвиваються комунікативні вміння, допомагають формувати міжпредметні зв'язки, вчать використовувати інформаційно-телекомунікаційні технології під час вивчення української мови в медичних ЗВО, допомагають оволодіти навичками роботи в колективі, формують соціальну флексибільність.

Проектний підхід є основою організації процесу освіти, в якому всі учасники, будучи суб'єктами пізнавального процесу, здійснюють самостійний цілеспрямований, продуктивний пошук, переробку та актуалізацію знань.

Е. Аронсоном розробив цікавий та водночас дієвий метод групової діяльності «*мереживна пилка*» у 1978 р.

Іноземні студенти виступають в ролі викладача, вони передають один одному засвоєну інформацію під час створеної навчальної ситуації.

Іноземні студенти медичних ЗВО зацікавлені в старанному виконанні особистої та загальної частин роботи, тому що лише за умови, що вони уважно слухають співрозмовника та конспектують його, можливо засвоїти матеріал та отримати повне уявлення про явище. Тему презентує як кожний окремо, так і вся група разом. Наприкінці вчитель ставить будь-кому з групи запитання по темі. Всі ці аспекти дозволяють залучати до діяльності й активізувати навіть пасивних іноземних студентів із низькою мотивацією. (Біляев, 2007, с. 86).

Загалом, вищенаведені інтерактивні методи мають на меті розвивати культуру спілкування, формувати творчу та цілісну особистість, яка здатна творчо мислити, саморозвиватись та самовдосконалюватись.

Таким чином, інтерактивні технології навчання під час вивчення української мови як іноземної вимагають від усіх учасників навчального процесу розвитку комунікаційних умінь, навичок роботи в парах і групах, умінь аргументувати й дискутувати тощо.

Інтерактивні форми та методи навчання дозволяють створити ситуації, включаючись в які, майбутні вчителі-словесники оволодівають мистецтвом швидко й ефективно розв'язувати навчально-методичні завдання в співпраці, удосконалюють культуру спілкування, розвивають критичне мислення, набувають навичок самостійного здобуття та передавання своїх знань іншим (Алексюк, 1998, с. 485).

**Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.** Отже, можна зробити висновок, що використання інноваційних засобів навчання суттєво підвищує ефективність викладання, наочно демонструє переваги особистісно-орієнтованого навчання, дозволяє вчителю переставити акценти в методиці викладання предмета, підвищити інтерес учня до свого предмету, дозволяє залучити до активної форми роботи на уроці як сильних іноземних абітурієнтів, так і тих, кому опанування предметом дається важче.

#### Література

1. Шмоніна Т. А. Сучасні підходи до розуміння поняття «педагогічні умови»: зб. наук. праць. Педагогічні науки. Херсон, 2011. Вип. 59. 350 с.
2. Біляєв О. М. Методика вивчення української мови. Київ, 2007. 179 с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ, 2002. 205 с.
4. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ. Київ: Либідь, 1998. 560 с.

#### References

1. Shmonina, T. A. (2011). Suchasni pidkhody do rozuminnya ponyattya "pedagogichni umovy": [Modern approaches to understanding the concept of "pedagogical conditions"]. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedagogichni nauky. # 59. Kherson (ukr).*
2. Bilyayev, O. M. (2007). *Metodyka vyvchennya ukrayins'koyi movy [Methodology of studying the Ukrainian language].* Kyiv, 179 (ukr).
3. Pometun, O., Pyrozhenko, L. (2002). *Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya: teoriya, praktyka, dosvid. [Interactive Learning Technologies: Theory, Practice, Experience].* Kyiv (ukr).
4. Aleksyuk, A.M. (2008). *Pedahohika vyshchoyi osvity Ukrainy. Istoriya. Teoriya [Pedagogics of higher education of Ukraine. History. Theory]:* Pidruchnyk dlya stud. Kyiv: Lybid (ukr).

## ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ-ИНОСТРАНЦЕВ МЕДИЦИНСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В ОВЛАДЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ТЕРМИНОЛОГИЕЙ

Н. А. Авраменко

*В статье обосновано, что успешная и результативная подготовка будущих врачей-иностранцев возможна при соблюдении ряда педагогических условий. Содержание понятия педагогические условия в нашем исследовании раскрывается как среда, в которой происходит процесс познания и обучения иностранных студентов медицинских вузов, направленного на формирование готовности к овладению профессиональной терминологией. Их соблюдение способствует достижению положительного результата в подготовке к овладению профессиональной терминологией будущих врачей. Методологический компонент преподавания любого языка как иностранного заключается в использовании различных методик, в частности инновационных и современных средств изучения языка. При правильном их использовании эти методики дают положительные результаты. Интерактивность в обучении можно объяснить как способностью к взаимодействию, обучение в режиме беседы, диалога, действия. Итак, в дословном понимании, интерактивным может быть назван метод, в котором обучающийся, является участником, то есть совершает нечто. Он не выступает только слушателем, наблюдателем, а также активно участвует в происходящем, собственно создавая это явление. Для повышения эффективности обучения необходимо наличие трех компонентов общения, а именно: коммуникативного, интерактивного и перцептивного. Использование интерактивных форм обучения при изучении украинского языка в медицинских вузах для иностранных студентов будет эффективным, если содержание учебного процесса будет совпадать с будущей профессиональной деятельностью.*

**Ключевые слова:** будущие врачи-иностранцы, профессиональная терминология, медицинские вузы, интерактивные методы.

## THE USAGE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF PREPARATION OF FOREIGNERS – FUTURE DOCTORS OF MEDICAL UNIVERSITIES TO MASTER PROFESSIONAL TERMINOLOGY

N. O. Avramenko

*The article substantiates that successful and effective preparation of foreigners – future physicians is possible at observance of a number of pedagogical conditions. The content of pedagogical conditions in our study is disclosed as an environment in which the process of getting knowledge and training of foreign students of medical universities,*

*aimed at forming readiness to master professional terminology, takes place. Their compliance contributes to the achievement of a positive result in the preparation for mastering the professional terminology by foreigners – future doctors. The methodological component of teaching any language as a foreign language is the usage of a variety of techniques\_ in particular innovative, and modern means of language learning. The usage of these techniques give positive results. Interactivity in learning can be explained as the ability to interact, learning in a conversation, dialogue, action. Consequently, in the literal sense the interactivity is a method in which the learner is a participant, who carries out some activity: speaks, models the situation, writes, draws, etc. He does not act only as a listener, an observer, but takes an active part in what is happening, actually creating this phenomenon. There is a need for three components of communication in order to increase the effectiveness of learning, namely: communicative, and perceptual. The use of interactive forms of learning by studying the Ukrainian language at medical universities will be effective if the content of the educational process will be echoed with future professional activities.*

**Key words:** *Foreigners – future doctors, professional terminology, medical treatment, interactive methods.*

**Авраменко Наталя Олександрівна** – здобувач кафедри психології та педагогіки Хмельницького національного університету (м. Хмельницький, Україна).  
E-mail: edelnata@yahoo.de

**Avramenko Natalia Oleksandrivna** – post-graduate student of the Department of Psychology and Pedagogy Khmelnytskyi National University (Khmelnytskyi, Ukraine).  
E-mail: edelnata@yahoo.de